

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Николай Атанасов Марин, преподавател в Югозападния университет „Неофит Рилски“- Благоевград

Със Заповед №2757/17.10.2014 г. на Ректора на Югозападния университет „Неофит Рилски“ съм определен за член на научно жури за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на Гергана Костадинова Гозанска, докторант на самостоятелна подготовка в научна област 3.6 Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“, с дисертационен труд на тема:

„Международноправен статус на детето. Специфични проблеми, свързани с правния статус на детето“

I. Биографични данни и справка за научната и образователна дейност на кандидата.

Гергана Костадинова Гозанска е родена през 1972 г. Средното си образование завършва в ЕСПУ „Димитър Благоев“ през 1990 г. Завършва висше образование по специалност „Право“ в Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград през 1998 г. Със заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ № 1973/02.12.2003 г. е зачислена за докторант на самостоятелна подготовка по научната специалност „Международно право и международни отношения“ в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Професионалното ѝ развитие протича много активно като в периода юли-ноември работи като помощник-адвокат */Paralegal/* в Департамента за деца и семейства в гр. Нейпълс, Флорида, Съединените американски щати. От м. март 2007 г. до м. ноември 2008 г. е работила като юрисконсулт в Евроком България ЕООД, а от

м. април 2009 г. до м. март 2014 г. е юрисконсулт на „Международен панаир Пловдив“ АД. Преподавателската ѝ дейност започва като хоноруван асистент по Международно публично право от април 2008 г., след което от м. март 2014 г. е избрана за редовен асистент към Катедрата по „Международно и сравнително право“ в Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Авторът на представения за защита дисертационен труд Гергана Гозанска има три публикации, свързани с проблематиката на научното изследване.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представения дисертационен труд.

Научното изследване, разработено от Гергана Костадинова Гозанска на тема: **„Международноправен статус на детето. Специфични проблеми, свързани с правния статус на детето“**, с основание може да се определи като един от актуалните въпроси на международното публично право. Дисертационният труд е в обем от 270 страници като неговата структура съдържа: увод, три глави, заключение и използвана литература. В увода са формулирани последователно предмета, целта и методологията на изследването, което се осъществява в логическа последователност в три глави и заключение. Прави впечатление и многобройната използвана литература от автора в дисертационния труд, като са анализирани основните монографични изследвания и научни публикации както на българската, така и чуждестранната доктрина, свързани с правата на децата и техния правен статус.

Глава първа от дисертационния труд е посветена на същността на международноправния статус на детето. Изясняването на този въпрос е от съществено значение за постигане на целите на научното изследване. Поради

тази причина, докторант Гертана Гозанска проследява дефиницията за „дете“ съгласно международно право и изяснява съдържанието на понятието „статус“ като представя становищата по този въпрос на високо уважаваните български и чуждестранни учени като проф. Емилия Друмева, проф. Орлин Борисов, проф. Нено Неновски, проф. Росен Ташев и проф. Евгени Александров и чуждите учени като Бюрен, Кауфман и Керкоф.

В завършващата част на своя анализ докторант Гозанска посочва: „С оглед на направения анализ относно това каква е същността на международноправния статус на детето, може да обобщим, че международноправният статус на детето е институт на международното право и чрез него се реализира международноправната защита на детето“ (с. 24). В тази връзка е и последващият анализ, който прави ретроспекция на развитието на правата на детето и приемането на Първата декларация за правата на детето от 1924 г. и Втората декларация от 1959 г. Особено място в дисертационния труд се отделя на Конвенцията за правата на детето, приета през 1989 г. Промяната в подхода на правната уредба на международно равнище е изразена много точно, като авторът заявява: „... преди приемането на Конвенцията за правата на детето /1989 г./, разпоредбите започват с позната фраза „всеки има право на...“, а в Конвенцията за правата на детето - с фразата „Всяко дете има право на ...“ (с. 60).

След подробния анализ на правната уредба във **втора глава** се разглеждат много важни проблеми, свързани с правния статус на детето. Именно тук следва да се подчертае ясно изразената авторова позиция относно сложни правни въпроси. Така например, колежата Гозанска обръща внимание на спецификата на правния статус на нероденото. В тази връзка са представени различните позиции на Ватикана, Ирландия, Полша и други

държави по време на изработването на Конвенцията за правата на детето. На следващо място, докторант Гозанска прави сравнителноправен анализ относно крайния момент на детството. При определянето на тези въпроси отново са налице различни позиции сред представители на държавите, участващи в подготовката на Конвенцията за правата на детето. На с. 131 от дисертационния труд е представена и сполучливата формулировка, съдържаща се в Конвенцията за правата на детето, по отношения на която авторът заявява: „Текстът на конвенцията определя за краен момент на детството достигането на 18 години, като наред с това дава възможност на всяка държава да определи краен момент на детството, различен от посочения „ако съгласно закона, приложим за детето, пълнолетието настъпва по-рано“. По този начин всяка държава има правото във вътрешното си законодателство да посочи възрастова граница за достигане на пълнолетие, по-малка или по-голяма от определената в Конвенцията за правата на детето“.

Като научна новост в българската специализирана литература е въпросът с правния статус на детето при нарушаване на наказателното законодателство. Много изчерпателно докторантът поставя акцент и върху правния статус на децата по време на въоръжени конфликти и увеличаването на техния брой през последните години. Всъщност подобни негативни тенденции следва по-активно да ангажират вниманието, усилията и съпричастността на международната общност, за ограничаване до минимум на възможността за участие на децата във въоръжени конфликти.

Третата глава от научното изследване проследява институционалната система за защита на правата на детето. В тази връзка са анализирани универсалните инструменти за защитата на правата на детето на международноправно равнище и в рамките на международни организации.

По-специално са засегнати въпросите с участието на Република България в главните органи на Организацията на Обединените нации, имащи отношение към защитата на правата на детето. Вероятно, с оглед постигане на цялостен анализ, докторант Гозанска е насочила изследването си и към тези специализирани организации на ООН, осъществяващи дейност в сферата на защитата на правата на детето. Като приносен момент на работата е представянето на различните международноправни инструменти и формираната юриспруденция на регионално равнище по примера на Европейския съд за защита правата на човека, Африкански съд за правата на човека и народите и Интер-американския съд по правата на човека. Безспорно е, че чрез този анализ се открояват спецификите в защитата на правата на детето на три различни континента и с оглед на различните съдебни юрисдикции. В заключителната част на трета глава е представен и националният механизъм в Република България и органите по правата на детето, които са: Държавната агенция за закрила на детето, Национален съвет за закрила на детето, Дирекция „Социално подпомагане” и Комисия за детето.

III. Критични бележки и препоръки

Най-добронамерено могат да се посочат определени критични бележки, които са от езиково-стилов характер и технически грешки относно годината на приемане и влизане в сила на международни договори. Така например на с. 7 от дисертационния труд се посочва, че Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи е приета през 1997 г., вместо правилната година, която е 1950 г. Подчертавам, че горепосочените бележки не намаляват качествата на дисертационното изследване.

IV. Заключение

Считам, че дисертационният труд отговаря на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Вътрешните правила на ЮЗУ „Неофит Рилски”, поради което изразявам положителното си становище пред научното жури за присъждането на Гергана Костадинова Гозанска на образователната и научна степен „доктор” по Международно право и международни отношения.

21.10.2014 г.

Член на научното жури:

гр. Благоевград

/доц. д-р Николай Марин /